

Tokens van een politieke revolutie: Thomas Paine & Thomas Spence

In de helft van de 18^e eeuw was er in Groot-Brittannië een algemeen tekort aan kopergeld, dwz munten met een lage waarde.

Het zilver had gedurende eeuwen een stevige marktwaarde opgebouwd en was te kostbaar om er kleinere nominaties mee uit te brengen. Omdat de "sixpence" in die periode de laagste zilveren nominatie was, werden er farthings en halve penny's in koper uitgebracht.

De koperen muntslag was in deze periode grotendeels in handen van de koperindustrie die met verschillende muntateliers werkte. Dit had als gevolg dat de koperen munten op onregelmatige basis werden geslagen en hierdoor slecht werden verdeeld. De officiële instanties beschouwden deze koperen munten als penningen (tokens). De meest gekende was het druïde-token dat in die periode door kopermagnaat Thomas Williams in omloop werd uitgebracht (hij had een contract voor zijn muntatelier in de wacht gesleept).

Het kopergeld werd veelvuldig vervalst met als gevolg dat in 1787 meer imitaties in omloop waren dan officiële munten. Nochtans werd de aanvoer van de officiële munten zorgvuldig gecontroleerd. Dit had voornamelijk te maken met het tekort aan geld met een lage nominatie.

Voor de gewone man was het ontbreken van kleingeld een probleem bij kleine transacties.

Voorbeeld: als een arbeider een weekloon kreeg van 15 shilling en hiervan een brood van 3 halve penny's wou kopen, dan was hij bij wijze van spreken een groot deel van zijn weekloon weer kwijt, want het bedrag werd steeds afgerond in het voordeel van de handelaar omdat deze laatste niet kon weergeven.

Ondanks het feit dat deze tokens een lage nominale waarde vertegenwoordigden, werden ze na verloop van tijd een geëerd verzamelobject.

De tokens droegen in vele gevallen de naam van de opdrachtgever. Sommigen gebruikten hun portret naar het voorbeeld van de officiële munten. Anderen gebruikten de tokens dan weer om hun goederen of diensten te promoten of werd wat je in ruil kreeg voor dit token, expliciet aangegeven.

Koperen halve penny token van Basil Burchell, een drogist en tandarts in Londen, die gespecialiseerd was in "sugar plums" een pijnstiller in de vorm van een "gekookt" zuigtablet dat door zijn lekkere smaak geschikt was voor kinderen of voor mensen met maagproblemen, en de "Anodyne Necklace" een houten bijtring voor baby's.

Vz: SOLE PROPRIETOR OF THE FAMOUS SUGAR PLUMBSY FOR WORMS
BASIL BURCHELL . LONG ACRE . N°79

Kz: SOLE PROPRIETOR OF THE ANODYNE NECKLACE FOR CHILDREN
BASIL BURCHELL . CUTTING TEETH

Eigenaars van theaters en circussen maakten promotie voor voorstellingen of attracties op hun promotietokens.

Koperen halve penny token gegraveerd door Charles James. Hier wordt reclame gemaakt voor de tentoonstelling van Gilbert Pidcock in Londen (Menagerie)

Vz: BIRDS AND BEAST

Kz: PIDCOCK EXHIBITION - EXETER CHANGE LONDON

Er circuleerden niet alleen commerciële maar ook revolutionaire tokens met teksten en slogans van oa. Thomas Paine en Thomas Spence.

THOMAS PAINE

Thomas Paine werd op 29 januari 1737 in Thetford – Engeland geboren. Op jonge leeftijd stopte hij met studeren om bij zijn vader te kunnen werken als korsetmaker. Nadat dit geen al te groot succes was, ging hij aan het werk als belastingsambtenaar maar werd in 1765 ontslagen omdat hij zijn werk verwaarloosde. Enkele jaren later werd hij voor een gelijkaardige post aangeduid in Sussex waar hij voor het eerst van zich liet horen in de plaatselijke politieke “Whig” partij (liberalen).

In 1772 schreef Paine het pamflet “The Case of the Officers Excise” waarin hij pleitte voor loonsvermindering voor de belastingsambtenaren. Kort erna werd hij zonder enige vergoeding ontslagen.

Ondanks dat hij in Engeland opgegroeid was, hield hij niet van het land en ondervond eigenhandig hoe het was om met een koning te leven waarbij het rechtssysteem enkel aan bepaalde individuen rechten gaf.

Hij was ervan overtuigd dat de koning en het parlement niet geïnteresseerd was hoe de gewone mens (over)leefde, behalve als je van een vooraanstaande familie afkomstig was of met een adellijke titel geboren werd.

Thomas Paine leerde Benjamin Franklin kennen tijdens één van Benjamins vele bezoeken aan Engeland. Hij stelde aan Thomas voor om naar Noord Amerika te reizen¹ en daar over het onrecht onder een monarchie te schrijven aangezien ze daar volop te maken hadden met de kolonisaties onder Frans en Engels bewind.

Tijdens zijn verblijf in Amerika ondervond hij dat vele burgers boos waren op de Engelse koning George III en de eerste minister, maar desondanks toch trouw bleven aan de monarchie.

Thomas Paine begon een eigen tijdschrift te schrijven waarin hij zijn opinie over allerlei zaken en problemen aankaartte zoals het afschaffen van de slavernij en de rechten van de vrouw promootte. Maar wat hem constant bezig hield, was dat iedereen vrij geboren was en dat leven onder de Engelse grondwet geen vrijheid was.

---

¹ De juiste reden waarom Paine Engeland heeft verlaten is niet echt duidelijk, maar vermoedelijk lag de oorzaak bij het feit dat nadat zijn eerste vrouw en kind gestorven waren in het kraambed, hij failliet was verklaard en gescheiden van zijn tweede vrouw, hij zijn geluk aan de andere kant van de oceaan ging zoeken.

Door allerlei gebeurtenissen publiceerde hij in 1776 het 46 blz. tellende pamflet "Common Sense" waarin hij de Amerikanen probeerde te overtuigen dat ze hun woede niet op het parlement moesten richten, maar op koning George III. Hij was volgens hem de echte oorzaak van de problemen in de Amerikaanse kolonies en het werd tijd dat de burgers zich alom verenigden en hun stem lieten horen voor onafhankelijkheid en vrijheid, en stelde openlijk de vraag of een monarchie wel zin heeft.

Dit pamflet werd een krachtig argument voor de Amerikaanse onafhankelijkheid en hielp de opinie aan te moedigen om onafhankelijk te worden van de Engelse kroon.

In 1787 keerde Thomas Paine terug naar Engeland waar hij doorging met het schrijven van politieke pamfletten. Hij steunde de Franse revolutie door "The Rights of Man" (1791) te schrijven. Hierdoor kreeg hij voor zijn voorgaande werken en zijn antimonarchistische standpunten, het label van crimineel opgespeld. Hij kon zijn arrestatie in Engeland nipt vermijden door naar Frankrijk te vluchten en zich bij de "Convention Nationale" te voegen.

Ondanks zijn steun en sympathie voor de Franse Revolutie werd hij in 1793 gevangen genomen omdat hij niet akkoord was met de executie van Lodewijk XVI. Hij had de woede van de revolutionairen op de hals gehaald omdat hij vond dat er een meer menselijker manier was om zich van een koning te ontdoen. Tijdens zijn gevangenschap schreef hij zijn controversiële werk "The Age of Reason" (1794-1796). Dankzij James Monroe - eerste minister van Noord Amerika - en andere sympathisanten, kon Paine ternauwernood aan de guillotine ontsnappen en werd hij in 1794 vrijgelaten. Hij bleef in Frankrijk tot hij in 1802 een uitnodiging kreeg van president Thomas Jefferson om terug te keren naar Amerika.

Op het eind van zijn leven was Thomas Paine niet meer geliefd in Amerika. De conservatieven vonden dat zijn antireligieuze ideeën het imago van Amerika had beschadigd en de federalisten associeerden zijn radicale en politieke werk "Common Sense" met de ideeën van de Franse revolutionairen.

Op 8 juni 1809 overleed Thomas Paine in New York.

TOKENS

"END OF PAIN"

De meest gekende tokens die naar Thomas Paine verwijzen zijn de hangman -"END OF PAIN"-tokens met op de voorzijde een galg² met één of meerdere veroordeelden en op de achtergrond de kerktoren van Thetford.

² Toen Thomas Paine tijdens zijn jeugd in Thetford woonde, had hij vanuit zijn slaapkamer zicht op de plaatselijke gevangenis en galg. In die periode was in Groot-Brittannië de doodstraf door ophanging de meest gangbare straf bij allerlei misdrijven zoals bv. diefstal en zelfs voor het versturen van dreigbrieven. Vanaf 1820 werd deze straf geleidelijk aan geschrapt en werden in 1861 enkel nog moordenaars veroordeeld tot de doodstraf. De doodstraf door ophanging werd door de kolonisten meegebracht naar Amerika. Thomas Paine heeft heel zijn leven geprobeerd om deze straf en oneerlijke praktijken omtrent rechtsvervolgingen te veroordelen en te veranderen.

De End of Pain -tokens waren de 1^e politiek satirische tokens die eigenlijk bedoeld waren als grap en die waarschijnlijk door John Hancock en John Jourden in Groot-Brittannië werden gemaakt in opdracht van tegenstanders van Thomas Paine. De afbeelding was een geliefd onderwerp in die periode en werd ook gebruikt door andere graveurs zoals oa. Thomas Wyon senior en Thomas Williams van de Parys Mine Company (druide tokens).

De keerzijde van deze tokens heeft verschillende variaties.

“THE WRONGS OF MAN”

- Vz Hangman met verwijzing naar Thomas Paine - END OF PAIN
Kz Boek met op de ene bladzijde “THE WRONGS OF MAN” en op de andere bladzijde “JAN 21^v 1793” de datum van executie van Lodewijk XVI

De inscriptie "END OF PAIN" is dus een woordspeling op Thomas Paine, de meest gehate Engelsman in 1790, maw een echte "*Pain(e) in the ass*".

Op de keerzijde staat de inscriptie "THE WRONGS OF MAN" wat een duidelijke verwijzing is naar Paine's boek "The Rights of Man" (1791).

De datum op de bladzijde van het boek - 21 januari 1793 - is de datum waarop koning Lodewijk XVI werd onthoofd. Hier wordt gesuggereerd dat Paine's ideeën tot de dood van de Franse koning leidde en dat hetzelfde kan gebeuren voor de Engelse koning als men de ideeën van Paine zou volgen.

In het boek van R. Dalton & S.H. Hamer wordt dit token toegeschreven aan Thomas Spence, alhoewel het onwaarschijnlijk is dat Spence, die een fervente aanhanger was van Paine's ideeën, deze tokens zou hebben uitgegeven.

Andere slogans op de keerzijde van een hangman token zijn oa. "WE DANCE; PAINE SWINGS" en "MAY THE KNAVE OF JACOBIN CLUBS NEVER GET A TRICK". Deze laatste is een verwijzing naar de Jacobijnen³, een revolutionaire groepering die Thomas Paine steunde tijdens de Franse Revolutie.

---

³ De naam Jakobijnen ontstond in december 1789 in Rue Saint-Jacques te Parijs, in het Dominicaanse klooster "Couvent des Jacobins St Honoré". De leden van deze "Club des Jacobins" waren ook leden van de "Convention Nationale" en voelden zich betrokken bij het formuleren van de grondwet en noemden zich "Société des amis de la Constitution". Robespierre, die lid was van de Jacobijnen, voerde een echt schrikbewind tijdens de Franse Revolutie. Na zijn executie in 1794 hield de club ermee op te bestaan.

THOMAS SPENCE

Thomas Spence werd in 1750 geboren in Newcastle-Upon-Tyne en was van Schotse afkomst. Zijn vader was nettenmaker en had eveneens een winkel in ijzerwaren, zijn moeder had een kousenwinkel.

Ondanks dat zijn ouders hard werkten, waren het arme mensen. Dit contrast heeft Spence heel zijn leven bezig gehouden waardoor hij de wereld wou veranderen.

Hoewel hij op jonge leeftijd in zijn vaders voetsporen trad, had hij zich toch kunnen opwerken als klerk. Niet lang erna opende hij een school en begon er les te geven. Hij ontwikkelde een fonetisch alfabet waarmee hij het klassenverschil hoopte te doorbreken voor alle bevolkingsgroepen door ze oa. de juiste uitspraak aan te leren. Hij vond dat de bevolking niet heel hun leven moesten boeten voor het feit dat ze een slechte opvoeding hadden gekregen. Hij was zelfs voorstander om eigendommen aan de parochie te schenken en ontwikkelde ideeën om het land te hervormen.

In 1792 verhuisde hij naar Londen en kwam daar op verschillende manieren aan de kost. Hij was er oa. wisselagent en ontwierp tokens aan de hand van zelfgeschreven pamfletten of teksten van andere revolutionaire denkers zoals oa. Thomas Paine. De tokens werden voornamelijk door John Skidmore geslagen.

Zijn winkel was de ideale locatie om zijn politieke tokens en pamfletten te verkopen. Hij had echter geen commercieel inzicht, want geen enkele uitdaging die hij aanging had succes. Dit falen was zeker niet te wijten door gebrek aan inzet, want Spence was constant bezig met het schrijven van pamfletten, strooibiljetten, enz. waarin hij zijn ideeën uiteen zette.

In een periodiek pamflet "Pig's Meat" publiceerde hij buiten zijn eigen politieke ideeën ook liederen, gedichten en teksten van tijdsgenoten.

De afbeelding van het varken werd regelmatig op zijn tokens gebruikt.

De afbeelding van Thomas Paine's hangman "END OF PAIN" werd door Thomas Spence overgenomen. Het omschrift werd echter "END OF PITT". Hiermee verwees hij naar William Pitt junior – de eerste minister in Groot-Brittannië.

William Pitt junior werd in "Pig's Meat" geregeld aangevallen door Thomas Spence, maw het zwijn op zijn tokens is een verwijzing naar hem in het hoofdstuk "Lessons for the Swinish Multitude" in "Pig's Meat".

Spotprent van de leden van LCS

Op veel van zijn tokens werden ook prominente leden van de London Corresponding Society (LCS) afgebeeld. Deze society was de meest invloedrijkste van alle radicale society's in die periode. LCS werd in januari 1792 opgericht naar aanleiding van allerlei gebeurtenissen in Frankrijk. Zij werden geïnspireerd door het pamflet "Rights of Man" van Thomas Paine die voorstander was om het parlement te hervormen. De oprichter van deze society was Thomas Hardy, een schoenmaker uit Piccadilly.

Uit angst voor extremisme en revolutionaire ideeën die vanuit Frankrijk kwamen, besloot de regering om in 1793 actie te ondernemen tegen LCS. De leiders werden beschuldigd van hoogverraad, maar dankzij de advocaten Erskine en Gibbs werden ze weer vrijgelaten.

De teksten “A WAY TO PREVENT KNAVES GETTING A TRICK” en “NOTED ADVOCATES FOR THE RIGHTS OF MAN” op de voor- en keerzijde van verschillende tokens zijn verwijzingen naar deze gebeurtenis.

Tijdens zijn leven werd Spence een aantal keren beschuldigd van verraad, maar telkens weer vrijgelaten.

Spence was een eerlijk man die onrechtvaardigheid aankaarte en altijd in naam van het gewone volk sprak.

Met dat Spence meer verzamelaars dan kopers over de vloer kreeg in zijn winkel (en meer tokens weggaf als publiciteit dan dat hij er verkocht), ging hij failliet en verkocht zijn winkel aan John Skidmore.

In 1807 werden er een “Spencean Society” opgericht waarbij debatten werden gevoerd en pamfletten van Spence werden verkocht. De debatten eindigden altijd met drank, liederen en grappenmakerij.

Na Spence’s overlijden in 1814 werden er “Societies of Spencean Philanthropists” opgericht waarbij de ideeën van Spence levend werden gehouden.

In tegenstelling tot Paine, bleef Spence in Engeland actie voeren.

Hij was de voorloper van het socialisme en zou eigenlijk een plaats moeten verdienen in de politieke geschiedenis van Groot-Brittannië.

TOKENS

“PIG’S”

Vz razend varken vertrappelt een kroon, staf en zwaard met bovenaan een vrijheidsmuts.

Kz THOS.SPENCE, SIR THOS.MORE, THOS.PAINE
NOTED ADVOCATES FOR THE RIGHTS OF MAN

De keerzijde is een verwijzing naar de drie Thomas'sen, pleiters voor de rechten van de mens, nl. Thomas Spence, Sir Thomas More (ten tijde van Hendrik VIII) en Thomas Paine.

“UTOPIA”⁴

- Vz   Koning zit op een stier die een kop van een ezel heeft
         AM I NOT THINE ASS
- Kz   Adam en Eva omhelzen elkaar in Eden
         MAN OVER MAN HE MADE NOT LORD

Deze utopische afbeelding van Adam en Eva die elkaar omhelzen in Eden is één van de vele afbeeldingen die Spence op zijn tokens gebruikte. Hij gebruikte in de ontwerpen van zijn tokens bewust contrasten of tegenstellingen voor beide zijden van de tokens. Deze afbeeldingen zijn van de hand van graveur Charles James. Hij kon de ideeën van Spence prachtig illustreren, waardoor deze tokens veel succes hadden.

“MATROOS”

- Vz   een bedelende matroos
         J.SPENCE, SLOP SELLER, NEWCASTLE - JAMES
- Kz   drie dansende mannen terwijl een andere onder een boom zit te eten
         AFTER THE REVOLUTION
         Op de rand: SPENCE*DEALER*IN*COINS*LONDON

Dit is eveneens een ontwerp van graveur Charles James.

Een aantal tokens hebben betrekking op Spence zelf. Op dit token wordt de nederige afkomst van Spence afgebeeld via een bedelende matroos met de legende “J.SPENCE, SLOP SELLER, NEWCASTLE”. Dit is een verwijzing naar het beroep van de broer van Thomas Spence, nl. James Spence die goedkope werkkleding verkocht in Newcastle.

Spence was net als Paine een patriot. Hij wou Engeland veranderen, maar vond dat Engeland eigenlijk nog beter af was dan Frankrijk. Het feit dat hij zijn ideeën duidelijk illustreerde en er geen twijfel over liet verstaan welke kant hij koos tijdens oorlogen, heeft hem uiteindelijk gered van een rechtszaak.

---

⁴ Volgens Thomas Spence bestond Utopia uit “Spensonia” (de ideale wereld volgens Thomas Spence) en “Crusonia” (het paradijsverhaal van Robinson Crusoe waardoor hij gefascineerd was).

BESLUIT

De (anti) Paine-tokens waren de vroegste satirische tokens die in Amerika circuleerden. Begin 1790 werden deze koperen tokens in Groot-Brittannië uitgebracht door de "Tories" (conservatieve partij) die de dood van Thomas Paine voorstelden door ophanging.

Paine beweerde dat de problemen in Europa te wijten waren aan het politieke systeem waarin de monarchie gesteund werd door de aristocratie.

Deze laatste veroordeelden zijn ideeën als zijnde verraad, maar de medailleurs en het gewone volk moedigden zijn visie aan in de vorm van de tokens die werden uitgebracht. Spence was één van de grondleggers van het socialisme, terwijl Paine constant de aanwezigheid van de monarchie in twijfel trok en de onrechtvaardigheid tussen de bevolkingsklassen aankaarte.

Spence heeft veel tokens mee ontworpen terwijl uitsluitend de teksten van Paine door voor- en tegenstanders als onderwerp werden gebruikt voor tokens.

Veel van de tokens die in omloop waren, werden geslagen om als pasmunt te circuleren, maar kregen ook het label van "shop ticket". Ondanks dat deze tokens een lage nominale waarde hadden, werden ze een geëerd verzamelobject.

Heel veel van deze tokens werden destijds gecatalogiseerd door zowel Thomas Spence als door oa. Hammond, Pye en James Conder⁵. Spijtig genoeg werden deze tokens toen voornamelijk beschreven en amper afgebeeld.

De catalogus "Arrangement of Provincial Coins, Tokens, and Medalets" van James Conder werd een standaardwerk tijdens de 19^e eeuw tot op heden. De tokens die in deze catalogus beschreven staan, werden voornamelijk door de Amerikaanse verzamelaars "Conder"-tokens genoemd, een algemene benaming die zij voor 18^e eeuwse tokens gaven.

Linda Everaert

Referenties:

- Brian McCartin - Thomas Paine: Common Sense and Revolutionary Pamphleteering
- G.I. Gallop - Pig's Meat: Thomas Spence
- Katherine Jaeger - A Guide Book of United States Tokens and Medals
- James Conder - An arrangement of provincial coins, tokens, and medalets, issued in Great Britain, Ireland, and the colonies, within the last twenty years; from the farthing, to the penny size
- R. Dalton & S.H. Hamer - The Provincial token coinage of the 18th century
- David W. Dykes - Coinage and Currency in Eighteenth-Century Britain: The Provincial Coinage

---

⁵ James Conder was stoffenhandelaar in Ipswich en vervaardigde tokens voor zijn stoffenwinkel. Hij maakte eveneens gebruik van de verzamemarkt om "limited editions" en zeldzame stukken uit te brengen van zijn eigen tokens.

Over de jaren heen had hij een ongelooflijke collectie opgebouwd die in 1855 bij Sotheby's werd verkocht.